

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Työhyvinvointia uhkaava käyttäytyminen lastensuojelussa - kirjallisuuskatsaus

Ilvesmäki, Liisa

Kare, Karoliina

2015 Otaniemi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Otaniemi

Työhyvinvointia uhkaava käyttäytyminen
lastensuojelussa - kirjallisuuskatsaus

Liisa Ilvesmäki, Karoliina Kare
Hoitotyön koulutusohjelma
Tammikuu, 2015

Liisa Ilvesmäki, Karoliina Kare

Työhyvinvointia uhkaava käyttäytyminen lastensuojelussa - kirjallisuuskatsaus

Vuosi 2015 Sivumäärä 38

Yhteiskunnassamme esiintyy erilaisia väkivallan ilmenemismuotoja, jotka voivat kohdistua iästä riippumatta lapsista vanhuksiin. Erityisesti lastensuojeluun liittyvät väkivaltatilanteet ovat olleet viime vuosina paljon esillä julkisuudessa. Tässä työssä tarkastellaan väkivallan ilmenemismuotoja lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta. Lastensuojelun työntekijät ovat tekemisissä väkivallan kanssa keskimääräisesti enemmän kuin muilla aloilla työskentelevät ihmiset.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa kirjallisuuskatsauksen avulla, miten uhkaavat käyttäytymismuodot vaikuttavat työhyvinvointiin. Tarkoituksena oli kerätä jo tutkittua tietoa työhyvinvointia uhkaavista käyttäytymismuodoista Auroran vastaanottokotiin uusien työntekijöiden ja opiskelijoiden tueksi. Aineisto kerättiin sähköisiä tietokantoja kuten Melinda ja TamPubia apuna käyttäen.

Opinnäytetyössä havaittiin, että lastensuojelun työntekijät kokevat työssään paljon väkivaltaa. Väkivalta on yleisemmin henkistä väkivaltaa lastensuojelun työntekijöitä kohtaan, mutta useat lastensuojelun työntekijät ovat myös joutuneet kokemaan fyysistä väkivaltaa työpaikoiltaan. Uhkaava käyttäytyminen oli yleisimmin uhkailua sekä nimittelyä. Fyysinen väkivalta oli usein lastensuojelun asiakkaalta työntekijän lyömistä tai potkimista. Väkivalta ja sen uhkatilanteet aiheuttivat työntekijöille pelkotiloja, jotka olivat merkittävin vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin.

Asiasanat: työhyvinvointi, lastensuojelu, väkivalta, systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Liisa Ilvesmäki, Karoliina Kare

Violent behavior threatening wellbeing in child protection - A systematic literature review

Title of the Thesis

Year	2015	Pages	38
------	------	-------	----

In our society there are different forms of violence, which can affect people regardless of age children to the elderly. In particular incidents of violence in child protection have been widely reported in media in the recent years. In this study we review different kinds of violence from the point of view of employees in child protection services. People in child protection services deal with violence on the average more than people working in other fields.

The objective of this thesis was to collect information in the form of a literature review of how threatening forms of behavior affect wellbeing at work. The aim was to explore published research of forms of behavior threatening wellbeing at work for Aurora reception center to support new employees and students. Electronic databases for example Melinda and TamPub were used to find relevant studies.

The thesis discovered that employees in child protection experience a lot of violence. Mostly the violence appears as mental violence focusing on employees of child protection, but many employees have experienced also physical violence too at work. Menacing behavior was most commonly threatening and name-calling. Physical violence occurred mostly as clients of child protection hit and kicked the employees. The most significant effect on the wellbeing of the employees was anxieties as a result of threatening and violent situations.

Keywords: wellbeing, child protection, violence, systematic literature review

Sisälllys

1	Johdanto.....	6
2	Teoriapohja työlle	7
2.1	Työyhteisön hyvinvointi	7
2.2	Lastensuojelutyö	8
2.3	Väkivallan uhka työssä	9
2.4	Uhkaavat käyttäytymismuodot	9
3	Opinnäytetyön toteutus.....	11
3.1	Tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	11
3.2	Aineiston keruu	11
3.3	Aineiston analyysi	13
4	Tulokset.....	14
4.1	Uhkaavan käyttäytymisen ilmeneminen.....	14
4.1.1	Väkivallan kokeminen	14
4.1.2	Henkinen väkivalta.....	15
4.1.3	Fyysinen väkivalta.....	17
4.2	Väkivallan uhan vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin	17
4.3	Tulosten yhteenveto.....	22
5	Pohdinta	26
5.1	Tutkimuksen luotettavuus	26
5.2	Tutkimuksen eettisyys.....	27
5.3	Johtopäätökset ja kehittämisideat	28
	Lähteet	30
	Opinnäytetyössä käytetyt kuvat.....	31
	Liitteet.....	32

1 Johdanto

Yhteiskunnassamme esiintyy erilaisia väkivallan ilmenemismuotoja, jotka voivat kohdistua iästä riippumatta lapsista vanhuksiin. Erityisesti lastensuojeluun liittyvät väkivalta tilanteet ovat olleet viime vuosina paljon esillä julkisuudessa. Tässä työssä tarkastellaan väkivallan ilmenemismuotoja lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.

Auroran vastaanottokodin pyynnöstä keräämme tietoa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen muodossa lasten aiheuttaman uhkaavan käyttäytymisen vaikutuksilta työntekijöihin. Auroran vastaanottokodin työntekijät haluavat selvittää millä tavoin lasten aiheuttama henkisen ja fyysisen väkivallan uhka vaikuttaa työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.

Tarkoituksena on, että kuvaisimme tutkimisen ja kehittämisen kohteena olevaa ilmiötä laajemmin ammatillisesta näkökulmasta lähteisiin tukeutuen. Pyrimme osoittamaan työmme tärkeyden ja merkityksen työhyvinvoinnin kannalta. Kuvaamme tavoitteita ja nykytilaa oman työmme näkökulmasta. Millaisia kehittämistarpeita siitä nousee ja mihin työmme pyrkii vastaamaan.

Auroran vastaanottokoti on lastensuojelun yksikkö, joka on tarkoitettu pääosin kiireellisestä sijoitusta tarvitseville 7-13 vuotiaalle lapsille. Espoossa on kaksi vastaanottokotia, joista Auroran vastaanottokoti on toinen ja tarkoitettu nuoremmille lapsille. Auroran vastaanottokodissa on yhteensä 14 lapselle omat huoneet eli paikkoja on rajoitetusti.

Auroran vastaanottokodissa sijoitukset ovat lyhytaikaisia. Kiireellisen sijoituksen aikana vastaanottokodin henkilökunta tukee ja arvioi perheen tilannetta yhteistyössä lapsen, vanhempien, sosiaalityöntekijän ja tarvittaessa muiden sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöiden kanssa. Arviointijakson jälkeen lapsi palaa kotiin tai sijoitetaan kodin ulkopuolelle tehdystä päätöksestä riippuen.

2 Teoriapohja työlle

2.1 Työyhteisön hyvinvointi

Työhyvinvointi on 2000-luvun yleinen puheenaihe eri työpaikoilla. Työhyvinvointiin kuuluu tehtävä työ, näkemys omasta työyhteisöstä, työntekijän omat henkiset ja fyysiset voimavarat, työyhteisön voimavarat, työyhteisön ilmapiiri sekä esimiestoiminta. (Toivanen 2014, 13.)

Työyhteisön työhyvinvoinnin tila näkyy usein työn tuloksellisuudessa. Työntekijä, joka ei voi työssään hyvin tai on stressaantunut voi saada työssään paljon aikaan lyhyellä aikavälillä, mutta pitkällä aikavälillä työntekijän aikaansaaminen laskee ja työstä voi tulla suorittamista rutiininomaisesti. Stressaantuneen työntekijän motivaatio laskee eikä hän toimi enää yhtä tunnollisesti tai ei ole yhtä kiinnostunut työstään kuin ennen. (Hakanen 2011, 22)

Työstä innostunut ihminen saa mielihyvää tekemästään työstä ja voi yleensä hyvin myös työssään. Kun, työssään viihtyy ja kokee mielihyvää, se tekee työn teosta mukavaa. Kun, taas työn mukavuus muuttuu ahdistukseksi ja stressiksi mikä voi tulla huonosta työhyvinvoinnista, työntekijä stressaantuu ja mielihyvän sijasta työ aiheuttaa työntekijälle mielipahaa. Mielipahaa ja huonoa työhyvinvointia aiheuttava työ voi aiheuttaa työntekijälle ensin työuupumuksen, jonka jälkeen työntekijä voi masentua. Se kertoo jo erittäin huonosta työhyvinvoinnista. (Toivanen 2014, 20)

Hyvä työhyvinvointi syntyy kun työyhteisössä on hyvä ilmapiiri ja henki. Hyvän ilmapiirin syntyperiaatteita ovat työntekijöiden välinen luottamus, auttamishalu, avoimuus, muiden työntekijöiden sekä työ arvostus sekä onnistuminen. Jos tehtävä työ on joko fyysisesti tai henkisesti raskasta se vaikuttaa heti työhyvinvointiin, koska ne vaikuttavat työstä palautumiseen. Jotta jaksaisi tehdä fyysisesti tai henkisesti raskasta työtä pitkään muut elämänalueet tulisi olla kunnossa kuten työstä palautuminen eli riittävä lepo, oma terveydentila sekä hyvä ravitsemus. (Toivanen 2014, 17)

Työn imu käsitteellä tarkoitetaan työstä aiheutuvaa mielekästä tunnetta, joka on positiivinen ja motivoiva tunnetila. Työn imuun kuuluu tarmokkuus, omistautuminen sekä uppoutuminen. Tarmokas työntekijä kokee erityistä motivaatiota työhön vastoinkäymisistä huolimatta. Omistautunut työntekijä kokee innokkuutta sekä ylpeyttä työstään. Uppoutunut työntekijä on hyvin keskittynyt omaan työhönsä ja kokee hyvän olon tunnetta työstä, jossa aika kuluu nopeasti eikä työnteosta malta irtaantua. Työhyvinvointi on parhaimmillaan työn imun kaltainen

mielekäs tunnetila, jossa työntekijöiden toiminta on positiivista, energistä, tuloksellista ja laadukasta. (Hakanen 2011, 40 - 41)

2.2 Lastensuojelutyö

”Lastensuojelu on lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamista ja edistämistä. Se on moniolotteista ulottuessaan kasvuolojen kehittämisestä huostaanottoon.” (Bardy 2009, 11)

Vuonna 2009 julkaistussa kirjassa kerrotaan, että lastensuojelun avohuollon asiakkaiden kokonaismäärä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa: avohuollon asiakkaana olleiden lasten ja nuorten määrä on lisääntynyt 30 000:sta yli 60 000:een. Kasvaneiden asiakasmäärien taustalla on monia syitä. Lastensuojelun tarve on kasvanut ja lasten pahoinvointia on raportoitu yhä enemmän. Lastensuojelun avohuollon asiakkaita on kaupungeissa (6,4%) enemmän kuin maaseutukunnissa (5,0%) suhteessa alaikäiseen väestöön. Näihin eroihin vaikuttavat esimerkiksi työntekijöiden vaihtuvuus ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen vaikeudet. Lapset ovat myös eriarvoisessa asemassa eri puolilla Suomea saatavan avun suhteen. Myös huostaanotot, tahdon vastaisten huostaanotot ja sijoitukset oman kodin ulkopuolelle ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Kiireellinen huostaanotto sijoitusperusteena on yli nelinkertaistunut vuodesta 1992 vuoteen 2007. (Bardy 2009, 53- 56)

Lastensuojelun tulee toiminnoillaan tähdätä lapsen persoonallisuuden sekä psyykkisten ja fyysisten ominaisuuksien tasapainoiseen kehittämiseen. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean (ESOK) periaatepäätös lasten oikeuksista sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) vuosien varrella tekemät päätökset määrittävät pitkälti lastensuojelun oikeudelliset standardit (Puonti, Saarnio & Hujala 2004, 73). Iso merkitys on myös vuonna 1989 hyväksytyllä YK:n lapsen oikeuksia koskevalla yleissopimuksella, jonka useimmat Euroopan maat hyväksyivät. Yleissopimus painottaa lapsen perusvapauksien ja ihmisarvon lisäksi lasten yhdenvertaisuutta sekä lapsen edun huomioon ottamista kaikissa lasta koskevissa sosiaalisissa ja oikeudellisissa kysymyksissä. Lapsen edun periaate merkitsee, että lasten tarpeet tulee ottaa huomioon (Puonti ym. 2004, 64).

Mikkola kirjoittaa, että ”Suomessa lasten suojelemiseksi aikaansaatuja merkittäviä virstanpylväitä ovat yleisen oppivelvollisuuden säätäminen (1922), oppikoulun perustaminen ja kansakoulun laajeneminen ensin kuusi- ja sitten kahdeksanvuotiseksi (1940- ja 1950- luvuilla) sekä peruskoulun perustaminen (1970-luvulla)”. Muita lastensuojeluun vaikuttaneita tärkeitä tekijöitä on myös mm. taistelu imeväis- ja lapsikuolleisuutta vastaan, neuvolajärjestelmien perustaminen, perhekustannusten tasausjärjestelmien kehittäminen, vammaisten lasten tukitoimet ja lasten päivähoiton järjestäminen. (Puonti ym. 2004, 61-62)

1970- ja 1980- luvuilla länsieurooppalainen lastensuojelu koki muutoksia. Lastensuojelussa siirryttiin mm. sijaishuollosta perhettä tukevaan avohuoltoon, suurista laitoksista vaihtoehtoi- siin sijoituksiin, sekä avohuollosta ennalta ehkäiseviin toimiin. Lastensuojelun organisointi siirtyi valtioilta kunnille. Samoihin aikoihin hyvinvointivaltion yleiseen lapsipolitiikkaan tuli mukaan lastensuojelu. (Puonti ym. 2004, 62)

2.3 Väkivallan uhka työssä

Väkivalta on vihaista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa oloa toiselle osapuolelle niin hen- kistä kuin fyysistä. Väkivaltaa on fyysistä sekä henkistä, kiusaamista sekä uhkailua. (von Gruenewaldt 2004, 34)

Työturvallisuuslaki (28§) on tässä asiassa merkittävä laki, sillä sen mukaan työnantajan velvol- lisuutena on suojata työntekijää työssään terveysvaaroilta ja haitoilta. Työterveyshuoltolaki (2001/1388) on myös keskeinen työyhteisön työhyvinvoinnin kannalta. Työterveyshuoltolain (2001/1388) mukaan työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon olisi tarkoitus edistää yh- dessä työhön liittyvien tapaturmien ja sairauksien ehkäisyä sekä työyhteisön turvallisuutta, terveellisyttä sekä toimintaa. Työntekijän tullessa töihin suoritetaan terveystarkastus ja sa- ma toistuu työntekijän lopettaessa tai vaihtaessa työpaikkaa. Työnantaja on velvollinen jär- jestämään työntekijälle työterveyshuollon. (Toivanen 2014, 27-28)

Henkinen väkivalta on vihaista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahan olon toiselle osapuolelle. Henkistä väkivaltaa on uhkailu, ahdistelu, halventava puhetyyli ja kaikki huono kohtelu, joka on kohdistettu toisen osapuolen persoonaan. Henkinen väkivalta vaikuttaa koko työyhteisöön ja se vaikuttaa siten työhyvinvointiin. (Von Gruenewaldt 2004 37-38)

Kaikki väkivaltatilanteet sekä uhkailut tulee selvittää ja niihin tulee aina puuttua. Työyhteisö on velvollinen puuttumaan tilanteisiin ja uhkailuihin, sillä kyseessä on heidän oma työturvalli- suutensa sekä työyhteisön ilmapiiri toimivuuksineen. (Von Gruenewaldt 2004, 92) Epäasialli- nen kohtelu voi vaarantaa työntekijän terveyden tai pitkään jatkuessaan viedä kokonaan työ- kyvyn. (Toivanen 2014, 23)

2.4 Uhkaavat käyttäytymismuodot

Perehdymme tässä lähinnä lasten ja nuorten uhkaaviin käyttäytymismuotoihin. Yleensä väki- valtaiset käyttäytymismallit opitaan jo lapsena. Useimmiten kysymys on opitusta käyttäyty- mismallista, jolloin ristiriidat on opittu selvittämään uhkaamalla, huutamalla tai tappelmal- la. Se aiheuttaa sen, että lapsi saattaa kokea ympäröivän maailman poikkeuksellisen väkival- taisena. Aggressiivisesti käyttäytyvä narsistinen nuori saa vaikutteita usein väkivaltavihteis-

tä. Väkiältä voi olla myös nuorten äärimmäinen keino saada huomiota aikuisilta. (Kemppinen 2000, 10-11)

Aggressiivinen käyttäytyminen voidaan jakaa suoraan, joka voi olla fyysistä väkivaltaa tai myös verbaalista kuten uhkaileminen tai se voi myös olla epäsuoraa, joka voi esiintyä mm. juoruiluna tai maineen mustaamisena. Ihmisen kyky epäsuoraan aggressiiviseen käyttäytymiseen kasvaa kehittymisen myötä, kun taas nuoruusiän kehityksen edetessä suora aggressiivinen käyttäytyminen vähenee. (Nurmi 2013, 72)

Aggressiivinen käyttäytyminen voidaan jakaa reaktiiviseen ja proaktiiviseen tyyppiin. Reaktiivinen väkiältä on seurausta todellisesta uhkasta tai virheellisesti koetusta uhkaavasta tilanteesta. Siihen reagoidaan suhteettoman voimakkaasti ja se tapahtuu kestäättömän tunnetilan purkamiseksi ja on itsessään päämäärä. Lapset ja nuoret, jotka reagoivat näin ovat usein kasvaneet julman kurin alla ja joutuneet itse kaltoinkohdeuiksi ja he ovat taipuvaisia aggressiiviseen virhetulkintaan. Proaktiivinen väkiältä eli välineellinen väkiältä on taas aivan erilaista. Se tapahtuu jonkun tavoitteen saavuttamiseksi ja on harkittua väkiältä. Nuoret, jotka käyttävät välineellistä väkiältä kasvavat aggressiivisten ja epäsosiaalisten roolimallien vaikutuspiirissä. He eivät menetä kontrollia ja omaavat sosiaalisia taitoja kun taas reaktiivista väkiältä käyttävältä puuttuu sosiaaliset taidot ja itsehillintä. (Nurmi 2013, 73-75)

Narsistinen häiriö on yksi, joka aiheuttaa uhkaavia käyttäytymismuotoja. Narsistit ovat konfliktihakuisia ja tämä juontaa juurensa impulssikontrollin pettämisestä. Narsistinen nuori menettää kontrollin melko vähäisistäkin syistä ja käyttäytyminen muuttuu itsekeskeiseksi, aggressiiviseksi ja nuori saa helposti raivokohtauksia. Heillä on myös alhainen pettymysten sietokyky, joka estää narsistista nuorta kestäämään pettymyksiä, turhautumia ja epäonnistumisia. (Kemppinen 2000, 62-63)

3 Opinnäytetyön toteutus

3.1 Tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä tietoa miten lastensuojelun asiakkaiden uhkaava käyttäytyminen vaikuttaa työntekijöiden työhyvinvointiin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla ja miettiä mahdollisia kehitys ideoita.

Tutkimuskysymykset:

- 1) Mitkä ovat uhkaavan käyttäytymisen ilmenemismuodot?
- 2) Miten työntekijöiden hyvinvointiin vaikuttaa henkisen ja fyysisen väkivallan uhka?

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa uhkaavan käyttäytymisen seurauksista, niiden vaikutuksista työntekijöihin ja heidän hyvinvointiinsa Auroran vastaanottokodin henkilökunnalle. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää tarvittaessa antamaan tietoa opiskelijoille tai auttaa tunnistamaan työhyvinvointiin vaikuttavia asioita.

3.2 Aineiston keruu

Aineiston keruu tehdään systemaattisella kirjallisuuskatsauksella, joka tarkoittaa jo tuotetun tiedon keräämistä ja yhdistämistä. Sen tarkoituksena on kerätä tietoa mitä ilmiöstä tiedetään jo, eikä painotus ole siinä kuka sitä on tutkinut ja milloin. Kirjallisuuskatsaus on prosessi, johon kuuluu eri vaiheita. Se voidaan jaotella kolmeen eri vaiheeseen, jotka ovat katsauksen suunnittelu, katsauksen tekeminen ja viimeisenä katsauksen raportointi. (Johansson ym. 2007, 4-5) (Kylmä ym. 2012, 46.)

Aineiston keruun alussa saamme apua Laurea ammattikorkeakoulun informaatioilta, hakutermin ja eri hakukoneiden käytössä. Tutkimussuunnitelman jälkeen suoritetaan tiedonhaku eri tietokannoista. Alkuperäistutkimuksista hyväksytään työhön ne tutkimukset, jotka täyttävät sisäänottokriteerit ja vastaavat tutkimuskysymyksiin.

Aineiston keruu vaiheen ensimmäisenä osana valitaan sisäänottokriteerit. Aineiston sisäänottokriteereinä ovat vuosina 1994 - 2014 julkaistut väitöskirjat ja pro gradu - tutkielmat. Sisäänottokriteereiksi valitaan ensin ainoastaan väitöskirjat, koska ne ovat laajempia ja syvällisempiä tiedoiltaan. Ilmenee, että tutkimuskysymyksiin vastaavia väitöskirjoja löydetään varsin vähän, joten opinnäytetyöhön päätetään hyväksyä myös pro gradu-tutkielmat laajemman tutkimustulosten saamiseksi. Aineiston poisjättökriteereinä ovat aineistot, jossa käsitellään lasten kokemaa väkivaltaa tai väkivallan uhkaa lastensuojelussa, muiden kuin sosiaalialan-

työntekijöiden kokema väkivalta tai väkivallan uhka muualla kuin lastensuojelussa ja muut kuin suomen- ja englannin kieliset tutkimukset.

Valitaan tutkimukset otsikkojen perusteella ja luetaan mahdolliset tiivistelmät. Ainoastaan kahdessa tutkielmassa on saatavilla tiivistelmä. Kirjataan tarkasti hakutermit, hakutulosten määrän ja montako mahdollista tutkimuskysymyksiin vastaavaa tutkimusta hakutermeillä tulee. Tilataan valitut aineistot informaattikon avulla, mutta kaikkea tilattua aineistoa ei ole mahdollista saada.

Valitsemalla luotettavat lähteet ja kirjaamalla tarkasti varmistetaan tutkimuksen onnistumista ja tulosten merkityksellisyyttä. (Johansson ym. 2007, 6) Vähäisen löydetyn aineiston vuoksi ei voitu rajata kaikkia valikoituneita aineistoja laadun perusteella vaan otetaan kaikki aineistot, joiden tiivistelmä sekä avainsanat vastasivat tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin.

Tutkimusaineiston haku tapahtuu sähköisistä tietokannoista. Suunnitelmavaiheen teoriatiedon pohjalta valitaan hakutermit, jotka esiintyvät lähdekirjallisuudessa ja liittyvät vahvasti tutkimuskysymyksiin. Hakutermien määrittelyssä käytetään Yleistä Suomalaista Asiasanastoa (YSA). Hakutermit ja haun eteneminen näkyy liitteestä. Tässä työssä käytetään sähköisiä tietokantoja Melindaa ja TamPub:ia. Kaikki aineisto, joka otetaan mukaan kirjallisuuskatsaukseen, haetaan Melindasta. Tiedonhakua tehostetaan katkaisemalla hakutermejä ja käyttämällä tiedonhaun rajaamista väitöskirjoihin ja pro gradu-tutkielmiin.

Hakusanoina käytetään Melindassa ”työhyvinvoin? last?”, ”hyvinvoin? sos?”, ”lastensuojelu AND asiasana riskit”, ”laps? agg?, lastensuoj?”, työn kuormittavuus lastensuoj?”, ”uhka? käyttäytyminen”, ”laps? sosiaalit? väkiv?”, ”sosiaalit? väkiva? työntekij?”, ”työpaikkaväkiva? hyvinv?”, ”työhyvin? laps? vastaant?”, ”lastensuoj? työhyvinv? sos?”, ”jaksam? sosiaalit? lastensuoj?”, ”riskit? sosiaalityö? uhka?”, ”lastensuojelu työhyvinvointi”, ”uhat lastensuojelu”, ”väkivalta lastensuojelu”, ”riskit väkivalta lastensuoj?”, ”aggressiivisuus lastensuo?”, ”turvat? lastensuoj?”, ”väkival? uhat lastens?”, ”sosiaalityö uhat”, ”uhka? lastensuoj?”, ”lastens? käyttäytymis?”, ”käyttäytymish? sosiaalityö?”, ”vaara? lastensuoj?” ja ”jaksaminen lastensuojelu”. TamPub:issa käytetään hakusanoina ”lastensuoj? väkival? työhyvinv?” ja ”lastensuojelu”.

Aineiston valintaa ohjaavat tutkimuskysymykset. Systemaattinen kirjallisuushaku tuottaa yhteensä 221 viitettä, joiden otsikot käydään läpi. Otsikon perusteella voidaan hylätä osa tutkimuksista suoraan, osa vaatii tiivistelmän tai koko tekstin lukemisen. Loppua kohden eri hakusanoilla alkaa esiintyä samoja tutkimuksia useaan kertaan. Vaikka haussa on rajattu opinnäytetyöt ulkopuolelle, niin huomataan silti, että osa aineistosta on opinnäytetöitä. Ainoastaan kahdesta tutkimuksesta on mahdollisuus lukea sähköisesti tiivistelmä. Otsikoiden perusteella valitaan 43 tutkimusta lainattavaksi. Näistä saadaan luettavaksi lopulta 21 tutkimusta.

22 tutkimusta hylätään, kun niitä ei ollut mahdollista kaukolainata ja matka yliopistoihin on liian pitkä. Helsingin yliopiston kirjastojen aineistot otetaan tutkimukseen mukaan. Luetuista tutkimuksista 15 hylätään, koska ne eivät vastaa tutkimuskysymyksiin. Hauilla löytyy yksi englanninkielinen lähde, mutta se ei vastaa sisällöltään tutkimuskysymyksiin. Lopulliseen työhön valikoituu ainoastaan kuusi tutkimusta, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin.

3.3 Aineiston analyysi

Kun aineisto on kerätty, tutkimukset luetaan huolellisesti läpi. Aineiston analyysissä käytetään induktiivista sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi mahdollistaa analyysin kohteena olevan aineiston kuvailun (Kylmä & Juvakka 2012, 112). Sisällönanalyysia käytetään perusanalyysimenetelmänä laadullisessa tutkimuksessa. Tämän menetelmän avulla saadaan kuvattua tiivistetynä tutkittavan ilmiön ja analysoitua sitä systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysi ei anna valmiita tuloksia, vaan tutkijan on tehtävä johtopäätökset järjestetyn aineiston pohjalta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-103.)

Sisällönanalyysin perustana on tulkinta, jossa lähtökohtana ovat empiirinen aineisto ja lopputuloksena käsitteellisempi näkemys ilmiöstä. Induktiivista sisällönanalyysia ohjaavat tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset. Tutkimuskysymykset rajaavat tutkimuksen tulokset käsittelemään millä tavoin uhkaava käyttäytyminen näkyy lastensuojelussa ja miten työntekijöiden hyvinvointiin vaikuttaa henkisen ja fyysisen väkivallan uhka. Aineistolähtöisen päävaiheet ovat yleiskuvan hahmottaminen aineistoista, pelkistäminen, ryhmittely ja viimeisenä abstrahointi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110-113.)

Konventionaalinen sisällönanalyysi eli induktiivinen sisällönanalyysi tarkoittaa sitä, että aineistot jaetaan osiin ja ne osat, joiden sisältö on yhteenkuuluvaa ja samantapaista yhdistetään omaksi. Sen jälkeen aikaansaatua tulos referoidaan omaksi kokonaisuudeksi, joka vastaa tutkimukselle asetettuihin tutkimuskysymyksiin. (Kylmä ym. 2012, 113) Aineistot jaetaan ensin osiin siten, että kirjoitetaan koko teksti peräkkäin, jolloin koko teksti on sekavaa ja vasta opinnäytetyön hahmottelua. Aineiston hahmottelun jälkeen yhdistetään samankaltaisia tekstin osia toisiinsa, jotta tekstiä saadaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Teksti jaetaan neljään eri osioon, jotka ovat uhkaava käyttäytyminen, henkinen väkivalta, fyysinen väkivalta ja väkivallan uhan vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin. Tekstistä etsitään kaikki mitkä kuuluvat osioiden alle. Lopuksi helpottamaan hahmottamista ja tulosten selkeyttä, kokonaisuus referoidaan kuvan muotoon.

Yleiskuvan hahmottamiseksi luetaan huolellisesti valitut tutkimukset läpi. Ensimmäisellä kerralla merkitään tutkimuskysymyksiin vastaavat tulokset tutkimuksiin, sen jälkeen kootaan aineiston kirjoittamalla tutkimuskysymyksiin vastaavat ilmiöt yhteen.

4 Tulokset

4.1 Uhkaavan käyttäytymisen ilmeneminen

4.1.1 Väkivallan kokeminen

Päivi Huoposen (1996, 37) tutkimuksen mukaan osa lastensuojelun työntekijöistä oli kokenut henkistä väkivaltaa. Kumminkaan lastensuojelussa sosiaalialan työntekijöistä 54 % ei ollut kokenut henkistä väkivaltaa ollenkaan tai vain joitakin kertoja vuodessa. 18 % vastaajista ei ollut kokenut ollenkaan henkistä väkivaltaa kuluneen vuoden aikana ja 36 % kerran tai pari vuodessa. 27 % oli kokenut kerran tai pari kuukaudessa henkistä väkivaltaa ja kerran tai pari viikossa 18 %. Kukaan ei kokenut päivittäin henkistä väkivaltaa. Kun taas Nurmisen (1999, 55) tutkimuksessa ilmeni, että 17% lastensuojelun sosiaalialan työntekijöistä ei ollut mielestään kokenut ikinä työssään väkivaltatilanteita. Kuitenkin haastattelun myöhemmässä vaiheessa kävi ilmi, että myös tämä 17% oli kokenut jonkinlaisia väkivalta- ja uhkatilanteita työvuosien aikana. Lastensuojelun työntekijöistä 83% olivat mielestään kokeneet väkivalta- ja uhkatilanteita työssään lastensuojelussa. Myös Kestin (2006, 39) tutkimuksessa kävi ilmi, että kaikki työntekijät olivat kokeneet väkivalta- ja uhkatilanteita työssään. Kaikki työntekijät olivat kokeneet työssään henkistä väkivaltaa kun taas fyysistä väkivaltaa olivat kokeneet 70 % haastateltavista työntekijöistä.

Nurminen (1999, 58 - 61) totesi tutkimuksessaan, että kaikki haastateltavat sosiaalialan työntekijät kokivat väkivallan uhan henkisenä, fyysisenä ja psyykkisenä väkivallan uhkana. Kaikki tutkimuksessa mukana olleet sosiaalialan työntekijät, jotka työskentelivät lastensuojelun parissa, olivat kokeneet eri muodoissa esiintyvää väkivaltaa ja sen uhkaa työssään. Työpaikalla tapahtunut väkivalta tai sen uhkatilanteet olivat yleisempiä sanallisesti uhkailtuna kuin fyysisenä väkivaltana eli pahoinpitelynä. Tutkimuksesta kävi ilmi, että kaikki sosiaalialan työntekijät olivat kokeneet sanallista väkivaltaa eli uhkauksia, herjauksia sekä loukkaavaa nimitystä. Myös Kestin (2006, 42) tutkimuksessa työntekijät olivat kokeneet sanallista väkivaltaa uhkauksien muodossa niin puhelimen välityksellä kuin kasvokkain.

Myös Huoposen (1996, 39 - 40) tutkimuksessa työntekijät olivat kokeneet väkivalta- ja uhkatilanteita. Tutkimuksen mukaan eniten oli tapahtunut tavaroiden heittäilyä, tavaroiden potkimista ja työntekijän liikkumisen estämistä. Kyseisessä tutkimuksessa fyysinen väkivalta oli harvinaista. Vastaajista 73 % ei ollut kokenut fyysistä väkivaltaa viimeisen vuoden aikana ja loput 23 % olivat kokeneet kerran tai pari kertaa vuodessa. Myös Silannon ja Vikmanin (2008, 56) tutkimuksessa fyysistä väkivaltaa ilmeni aika ajoin.

4.1.2 Henkinen väkivalta

Suurin osa lastensuojelun työntekijöistä koki uhkaavaksi käyttäytymiseksi lastensuojelun asiakkaiden tekemiä uhkailuja, voimakasta voimasanojen käyttöä ja huutamista. (Nurminen 1999, 58) Myös samoja huomioita oli muissakin tutkimuksissa, kuten Satu Silannon ja Sanna Vikmanin (2008, 48) väitöskirjassa vastauksissa näkyi eniten aggressiivinen käytös, fyysinen väkivalta ja myös uhkailu työntekijää kohtaan niin kuin Nurmisen tutkimuksessa. Siinä mainittiin myös haistattelu, tottelemattomuus ja henkilökunnan vastustaminen.

Nurmisen (1999, 58 - 59) tutkimuksesta ilmeni, että kaikki tutkimuksessa mukana olleet sosiaalialan työntekijät kokivat, että uhkailu oli lastensuojelun asiakkaiden käytetyin uhkaava käyttäytymismuoto. Uhkailun eri muotoja esiintyi lastensuojelun työntekijöiden työssä päivittäin, joista yleisin uhkailun muoto oli sanallinen uhkailu. Työntekijät kokivat niin sanallisen uhkailun kuin uhkailun muissa muodoissa epämiellyttäväksi ja lastensuojelun asiakkaiden uhkailuun työntekijät suhtautuivat aina vakavalla, mutta rauhallisella asenteella.

Nurmisen (1999, 59 - 74) tutkimuksessa kävi ilmi, että haastateltavien sosiaalialan työntekijöiden kokemukset lastensuojelun asiakkaiden uhkailusta, asiakkaiden negatiivisesti luodusta ilmapiiristä ja heidän erilaisista mielentilojen vaihteluista koettiin henkiseksi väkivallaksi. Henkiseen väkivaltaan kuului myös lastensuojelun asiakkaiden itsemurha puheet, joita sosiaalityöntekijät kuuluivat usein työssään. Lastensuojelun asiakkaiden itsemurha puheet olivat uhkailua, joihin täytyi aina suhtautua vakavasti.

Silannon ja Vikmanin (2008, 64 - 65) tutkimuksessa kävi ilmi, että pojilla oireilu oli pääasiassa ulospäin suuntautuvaa, kuten uhkailua ja tavaroiden heittelemistä, kun taas tytöillä oireilu oli enimmäkseen sisäänpäin kääntyvää, kuten ahdistuneisuutta ja depressiota. Tammisen (2012, 39) tutkimuksessa ilmeni, että pojat käyttivät enemmän fyysistä väkivaltaa kuin tytöt, eivätkä he aina osanneet purkaa pahaa oloaan sanallisesti. Tytöt taas käyttivät henkistä väkivaltaa vaikkakin molemmilla aggressiivisuus esiintyi niin fyysisenä kuin henkisenä väkivaltana.

Huoponen (1996, 38) oli myös listannut henkisen väkivallan ilmenemismuotoja, joita olivat syyllistäminen, uhkailu, painostaminen, huutaminen ja räyhääminen, tappouhkaukset, haukkumanimien esittäminen, ovien paukuttelu, kiroileminen, yliystävällisyys, valehtelu, uhittelu sekä kiristäminen. Kesti (2006, 39 - 42) tutkimuksesta selvisi myös, että työntekijät olivat kokeneet henkiseksi väkivallaksi asiakkaiden haukkumisten esittämiset, työntekijää loukkaavat arvostelevat mielipiteet, epämiellyttävän vuorovaikutus-suhteen luomisen sekä uhkailut. Myös Tammisen (2012, 38) tutkimuksessa ilmeni, että työntekijät olivat kokeneet henkistä väkivaltaa työssään päivittäin. Työntekijät olivat kokeneet henkiseksi väkivallaksi haukkumisen, haistattelun, kieroilun sekä kateuden lietsomisen.

Huoposen (1996, 66) tutkimuksessa selkeästi eniten oli koettu syyllistämistä (32 mainintaa) ja sen jälkeen tulivat uhkailu (23 mainintaa), painostaminen (23 mainintaa), huutaminen ja räyhääminen (22 mainintaa) ja tappouhkaukset (19 mainintaa). Suurin osa työntekijöistä oli kokenut monenlaista henkistä väkivaltaa. Joissakin haastatteluissa tuli esille, että asiakkaan haukkuminen ei kohdistunut niinkään työntekijään vaan lähinnä yhteiskuntaa kohtaan. Työntekijä oli tilanteessa vain yhteiskunnan edustaja. Vahva itsetunto suojasi purkausten kokemista henkilökohtaisuuksina. Se, miten henkilökohtaisesti työntekijä haukkumiset ja vihanilmaisut otti, riippui paljon työntekijästä itsestään. (38 mainintaa) Myös Kestin (2006, 39) tutkimuksessa ilmeni se, että oli täysin työntekijä riippuvaista miten kukin työntekijä koki vihanilmaisut sekä haukkumiset. Huoposen (1996, 42 - 43) tutkimuksesta ilmeni, että viha ja aggressio olivat normaaleja ihmisluontoon kuuluvia tunteita. Riippui työntekijästä ja työntekijän persoonasta, aiemmista kokemuksista ja millaiset valmiudet oli kohdata vihaa ja aggressiota, luokitteliko työntekijä käytöksen väkivaltaiseksi. Väkivallan ja sen uhkan kokeminen oli siis työntekijäkohtainen asia.

Lastensuojelussa työskentelevien sosiaalialan työntekijöiden mukaan sanalliset uhkaukset tuli aina ottaa vakavasti ja niitä ei saanut ottaa leikillään. Jokainen sanallinen uhkaus tuli ottaa todesta ja uhkausta tulisi käsitellä lastensuojelun asiakkaan kanssa, jotta päästään selvyteen oliko uhka todellinen. Uhkauksia täytyi pitää aina todellisina ja uhkatilanteissa sosiaalialan työntekijän tuli käyttäytyä kokonaisuudessaan erittäin varovasti. Sosiaalialan työntekijöiden mukaan sanallinen uhkailu oli pahimmassa tapauksissa tappouhkauksia, joita suurin osa työntekijöistä oli työuransa aikana saanut. (Nurminen 1999, 58 - 59)

Huoponen (1996, 38) totesi tutkimuksessaan, että työntekijät kokivat esimerkiksi, että alkoholisoituneet vanhemmat projisoivat omaa syyllisyyttään heihin. Painostaminen ja uhkailu taas puolestaan liittyivät esimerkiksi tilanteisiin, joissa asiakas ei ollut tyytyväinen tilanteeseen. Myös Nurmisen (1999, 68 - 75) tutkimuksessa ilmeni, että uhkailu liittyi tilanteisiin, joissa lastensuojelun asiakas ei ollut tyytyväinen. Uhkaavaa käyttäytymistä esiintyi eniten nuorilla lastensuojelun asiakkailla, joilla oli taustalla väkivaltaisuutta. Lastensuojelun työntekijöiden mukaan väkivaltaisuus kuitenkin näkyi vasta sitten jos kyseessä on lastensuojelun tahdonvastainen huostaanotto, jota itse nuori ja hänen vanhempansa kummatkin vastustivat. Tämä päätös sai taustaltaan väkivaltaisen nuoren väkivaltatilanteeseen, joka kohdistui suoraan sosiaalialan työntekijään.

Uhkaavaa käyttäytymistä sosiaalialan työntekijöitä kohtaan oli todettu olevan enemmän lastensuojelun asiakkailla, joilla oli taustalla päihteiden käyttöä sekä mahdollisesti rikosrekisteri. Sosiaalialan työntekijöiden mukaan päihteiden käyttäjät, joilla oli rikosrekisteri, uhkasivat tyypillisesti hakata sosiaalityöntekijän. (Nurminen 1999, 75 - 77) Tammisen (2012, 40) tutki-

muksesta selvisi, että iällä oli vaikutusta aggressiiviseen käyttäytymiseen. Mitä vanhemmaksi lapsi kasvoi, sitä vähemmän aggressiivisuutta ilmeni. Varsinkin fyysisestä aggressiivisuutta vanhempana ei juuri ollut ja henkinen aggressiivisuus oli huomattavasti vähäisempää kuin nuorilla. Tämä koski erityisesti niitä lapsia, jotka olivat olleet jo pidemmän aikaa sijoitetuina.

4.1.3 Fyysinen väkivalta

Nurmisen (1999, 73) tekemässä tutkimuksessa lastensuojelun asiakkaiden kohdistamaa väkivaltaa sosiaalialan työntekijöihin, kuten lyömistä, kiinni pitämistä sekä kiinni pitämistä siten, että liikkumista yritettiin estää, sosiaalialan työntekijät pitivät fyysisenä väkivaltana. Sosiaalialan työntekijät kokivat myös uhkailun aseellisessa muodossa fyysiseksi väkivallaksi ja sen uhaksi. Kestin (2006, 46) tutkimuksessa työntekijät kokivat myös asiakkaan lyömisen sekä syljeksimisen fyysiseksi väkivallaksi työntekijöitä kohtaan. Tammisen (2012, 38) tutkimuksessa ilmeni, että työntekijät olivat kokeneet suoraa aggressiivisuutta lyömisen, potkimisen, esineiden rikkomisen, puremisen, sylkemisen, raapimisen ja paikkojen sotkemisen muodoissa.

Huoponen (1996, 41) kertoi löytäneensä yhteyden henkisen ja fyysisen väkivallan välille; mitä useammin työntekijä koki henkistä väkivaltaa työssään, sitä todennäköisempää oli, että koki myös fyysistä väkivaltaa. Oli myös selvää, että fyysinen väkivalta sai aikaan henkisiä vaikutuksia, jolloin fyysisen väkivallan voisi myös luokitella koskemaan henkistä väkivaltaa.

4.2 Väkivallan uhan vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin

Tiina Nurmisen (1999, 60) tutkimuksesta selvisi, että haastateltavat lastensuojelun työntekijät olivat kokeneet väkivallan uhan vaikuttaneen negatiivisesti pelkotiloihin, joita oli muodostunut väkivallan uhkatilanteen jälkeen. Lastensuojelun työntekijöille muodostuneet pelkotilat olivat syntyneet myös tilanteissa, joissa ei ollut väkivallan uhka tilanteen lisäksi tapahtunut fyysisesti väkivaltaa. Kestin (2006, 40) tutkimuksessa kävi ilmi, että osa työntekijöistä koki pelkoa henkisen väkivallan tilanteissa, joka aiheutti työntekijöille negatiivisia tunteita työpaikalla koettuihin vuorovaikutussuhteisiin.

Osa sosiaalialan työntekijöistä koki väkivalta- ja sen uhkatilanteiden jälkeen, etteivät he olleet tarpeeksi päteviä omaan työhönsä tai oma ammattitaito ei ollut riittänyt uhkaavien tilanteiden ratkaisemiseksi. Näiden lisäksi osa sosiaalialan työntekijöistä oli tuntenut syyllisyyttä jouduttuaan väkivallan uhan kohteeksi eikä siten ollut tuntenut omaa ammattitaitoaan riittäväksi työssään. (Nurminen 1999, 67- 68) Myös Kestin (2006, 59) tutkimuksessa työntekijät kokivat syyllisyyttä väkivalta- ja uhkatilanteiden jälkeen epäilemällä omaa ammattitaitoaan sekä miettimällä toimiko itse tilanteessa oikein.

Nurmisen (1999, 73 - 76) tekemässä tutkimuksessa selvisi, että kaikkien mukana olleiden sosiaalityöntekijöiden mukaan henkisen ja fyysisen väkivallan uhan kokeminen omassa työssään oli johtanut siihen, että työntekijät olivat entistä varovaisempia omassa työympäristössään ja työote oli muuttunut varovaisemmaksi kuin ennen väkivallan uhka tilannetta.

Nurminen (1999, 79) ilmaisi tutkimuksessaan, että sosiaalialan työntekijöiden työkyky laski ja työnlaatu kärsi väkivallan uhkatilanteiden takia. Sosiaalityöntekijöiden mukaan väkivallan uhkatilanteiden jälkeen kyky tehdä töitä heikkeni ja he kokivat olevansa poissaolevia työssään.

Nurmisen (1999, 71) tehdyssä tutkimuksessa, lastensuojelun työntekijöiden hyvinvointiin väkivallan uhkatilanteiden jälkeen vaikutti esimies tahojen suhtautuminen väkivalta tilanteisiin. Työntekijät olisivat kaivanneet enemmän esimiestaholta tukea tilanteiden selvittämiseen ja purkamiseen. Väkivalta ja sen uhkatilanteiden läpikäymiseen lastensuojelun työntekijät kaipasivat lisää tukea ja ymmärrystä väkivalta ja uhkatilanteisiin. Lastensuojelun työntekijöiden mukaan esimies tahojen puutteellinen ymmärrys väkivalta ja uhkatilanteita kohtaan vaikutti myös työn kautta työhyvinvointiin.

Huoponen (1996, 44 - 45) jaotteli väkivallan ja väkivallan uhan vaikutukset kolmeen osaan; tunnevaikutuksiin, toimintavaikutuksiin ja oppimisvaikutuksiin. Kyselyn hän teetti avokyselynä ja useassa vastauksessa vastattiin useampia vaikutuksia. Nämä kaikki tutkimuksessa vaikuttivat työntekijän hyvinvointiin, mutta suorimmin vaikutti tunnevaikutus. Se vaikutti työntekijän tunne-elämään ja työssä kohdatut väkivallan kokemukset saattoivat nostaa esiin oman vihan ja aggression. Osa haastatelluista kertoi, että väkivallasta tuli työntekijällä omia syyllisyydentunteita ja tapahtuma koettiin hävettävänä. Tästä johtuen se usein esti tapahtuman tuomisen esille ja asia jäi käsittelemättä muiden kanssa. Tutkimuksen osallistujista yksi totesi, että omien tunteiden käsitteleminen olisi tärkeää, mutta niiden käsittely oli täysin puutteellista tällä hetkellä. Myös se, että oli kokenut väkivaltaista käyttäytymistä jonkun asiakkaan toimesta, saattoi jatkossa vaikeuttaa työntekoa kyseisen henkilön kanssa. Toimintavaikutus taas tarkoitti sitä, että se sai työntekijän toimimaan väkivaltaa ehkäisevästi. Siinä työntekijä yritti vaikuttaa niihin asioihin mihin hän itse voi ja oli resursseja ja mahdollisuuksien mukaan jo ennen väkivaltatilanteen syntymistä.

Oppimisvaikutus liittyi vahvasti toimintavaikutuksiin, jossa työntekijä oppi väkivaltatilanteista ja muutti omaa toimintatapaansa sellaiseen suuntaan, joka saattoi vähentää väkivaltaista käyttäytymistä tai sen uhkaa. Oppimisessa oli kyse siitä, kun työntekijä kohtasi väkivaltaisen tilanteen, hän arvioi tilannetta uudelleen tapahtuman jälkeen ja pyrki muuttamaan omaa

käyttäytymistä. Esimerkiksi kauniimmin puhuminen voisi auttaa ja se ettei provosoi lastensuojelunasiakasta. Oppimisvaikutuksesta seurasi siis toimintavaikutus. (Huoponen 1996, 44 - 46)

Väkivalta ja väkivallan uhka vaikutti myös stressitasoon työssä. Huoposen (1996, 35 - 37) tutkimuksessa oli kysytty haastateltavilta stressikokemuksen määrästä. Väkivallan määrä ja sen uhka olivat selkeästi yhteydessä stressin kokemisen kanssa. 73 % vastaajista sanoi, että stressikokemus oli vähäinen ja 18 % kertoi, että sitä oli jonkin verran. Melko suuri stressikokemus oli ainoastaan 9 % vastaajista, eikä kukaan ollut vastannut sen stressikokemuksen olevan erittäin suuri. Keskiarvo stressikokemukselle oli 1,9 kaikkien vastaajien kesken. Vastauksissa ilmeni, että stressikokemus vaihteli myös asiakkaittain.

Osa sosiaalialan työntekijöistä koki väkivalta- ja uhkatilanteiden jälkeen epävarmuutta työtänsä kohtaan, painajaisia, univaikeuksia, rytmihäiriöitä, kovaa stressiä, ahdistusta, suurempaa väsymystä, ongelmia jaksamisen suhteen, pidentyneitä pelkotiloja sekä fyysisiä oireita. Sosiaalialan työntekijöiden hyvinvointiin vaikutti suuresti lastensuojelun asiakkaiden väkivalta- ja uhkatilanteista seuranneet pelkotilat, jotka aiheuttivat työntekijöille niin psyykkisiä kuin fyysisiä traumaattisia asioita. (Saarinen 2010, 50) Myös Kestin (2006, 55) tutkimuksesta selvisi, että työntekijät olivat kokeneet väkivalta- ja uhkatilanteiden jälkeen tilanteesta aiheutunutta ylimääräistä stressiä ja negatiivisia pelkotiloja.

Osa lastensuojelun työntekijöistä, jotka olivat joutuneet lastensuojelun asiakkaiden väkivalta- tai uhkatilanteeseen kertoivat tilanteiden vaikuttaneen negatiivisesti motivaatioon työskennellä lastensuojelussa kyseisessä työpaikassa. Osa työntekijöistä koki, ettei enää pystyisi hoitamaan väkivalta- tai sen uhkatilanteen jälkeen tilanteeseen liittyvien lastensuojelun asiakkaiden asioita. (Saarinen 2010, 49)

Suurin osa haastateltavista sosiaalialan työntekijöistä koki väkivalta- ja uhkatilanteet vakaviksi, mutta tutkimuksessa ilmeni, että osa sosiaalityöntekijöistä suhtautui väkivalta- ja uhkatilanteisiin rennommalla työtteellä eikä kokenut tilanteita kovin vakaviksi, jos kyse oli vain sanallisesta uhkailusta. Osa sosiaalialan työntekijöistä oli perustellut tämän asian sillä, että joidenkin lastensuojelun asiakkaiden tunnetilat olivat tilanteessa negatiivisia esimerkiksi huostaanoton päätöksen jälkeen, joten silloin osa työntekijöistä ei ollut kokenut sanallista uhkailua uhkaavaksi, koska kyseessä oli päätöksen aiheuttama tunnevyöry. (Saarinen 2010, 45)

Se kuinka kauan työntekijä oli ollut työssään, vaikutti miten väkivaltaan suhtauduttiin ja nostiko se esiin vahvan tunnereaktion. Mitä uudempi työntekijä oli, sitä vahvemman tunnereaktion se nosti esille. Kuitenkin kaikki työntekijät kokivat pelkoa, riippumatta työvuosista jos väkivallan teko oli vakava. Tärkeää oli myös, että työntekijä eivät näyttäneet tunteitaan tai

pelkiaan kun väkivalta tilanne oli päällä. Tunteiden purkaminen jälkeenpäin oli kuitenkin erittäin tärkeää. Muuten tukahdutetut tunteet saattoivat jäädä mieleen painamaan ja voivat alkaa haitata työntekoa ja yksityistäkin elämää. (Silanto ym 2008, 56 - 57) Nurmisen (1999, 56, 97) tutkimuksessa ilmeni, että enemmän työvuosia omanneet sosiaalityöntekijät eivät muistaneet kokeneensa kaikkia väkivalta- tai uhkatilanteita, vasta kun tilanteisiin keskityttiin vuosien jälkeen haastattelun yhteydessä. Lastensuojelun työntekijöiden mukaan henkistä väkivaltaa ei pystynyt kukaan sosiaalialan työntekijä työssään välttämään. Pidempi työkokemus saattoi auttaa välttämään ja tunnistamaan fyysisen väkivallan tilanteita. Kuitenkin tutkimuksessa ilmeni, että sosiaalityöntekijän omaava työkokemus ei vaikuttanut väkivaltatilanteiden lukumäärään.

Lasten ja nuorten sisäänpäin suuntautunut käyttäytyminen, kuten esimerkiksi mököttäminen, omaan huoneeseen sulkeutuminen sekä selektiivinen puhumattomuus aiheuttivat työntekijöissä myös monenlaisia tunteita. Useimmin työntekijät turhautuivat ja kokivat voimattomuutta, kun nuoreen oli niin vaikea saada kontaktia. Monet työntekijät kokivat, että sisäänpäin suuntautunut käyttäytyminen oli haastavampaa ja vaikeampaa työntekijän kannalta kuin aggressiivinen käyttäytyminen. (Silanto ym. 2008, 58 - 59)

Sosiaalialan työntekijöillä oli joidenkin lastensuojelun asiakkaiden kanssa pitkäaikaisia luottamussuhteita, jossa uhkaavia väkivaltaan liittyviä tilanteita oli saattanut ilmaantua useampia vuosien varrella. Tällöin osa sosiaalialan työntekijöistä ei kokenut esimerkiksi sanallista uhkailua vaaralliseksi, koska asiakkaan ja sosiaalialan työntekijän välille oli muodostunut pitkäaikainen suhde ja sosiaalialan työntekijät kokivat uhkailut vaarattomaksi. Pitkäaikaiset lastensuojelun asiakkaat, joissa väkivallan uhka jatkui vuosia, oli sosiaalialan työntekijälle erittäin raskasta niin henkisesti kuin fyysisesti ja vaikutti työntekijän hyvinvointiin negatiivisesti. Pitkäaikainen pelkotila väkivallan uhkatilanteiden vuoksi vaikutti työntekijän jaksamiseen niin työelämässä kuin vapaa-ajalla. (Saarinen 2010, 44 - 45)

Kaikki lastensuojelussa työskentelevät sosiaalialan työntekijät kokivat väkivalta- ja uhkatilanteet yksilöllisesti ja suhtautumistapa saattoi olla tullut koetuista vuosista samassa työssä. Työkokemuksen määrä uhkatilanteista vaikutti sosiaalityöntekijöiden suhtautumiseen väkivalta- ja uhkatilanteisiin. Jokainen työntekijä omana itsenään suhtautui yksilöllisesti erilaisiin väkivalta- ja uhkatilanteisiin ja koki ne erilailla kuin muut työntekijät. Se minkä työntekijät laskivat väkivaltatilanteeksi ja mikä uhkatilanteeksi riippui täysin sosiaalialan työntekijästä ja hänen tuntemuksistaan. Osa sosiaalialan työntekijöistä ei kokenut sanallista uhkailua väkivaltatilanteena jos uhkailu oli kertaluontoista. (Nurminen 1999, 57 - 73)

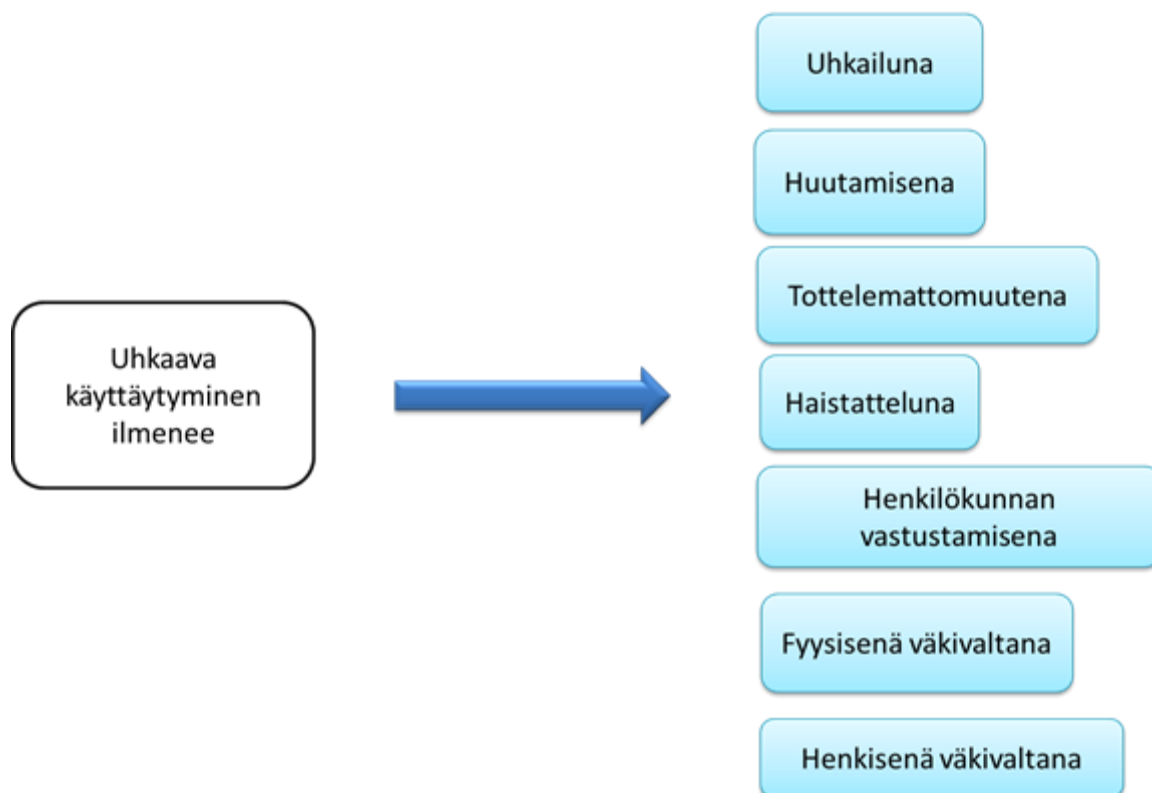
Lastensuojelun asiakkaiden uhkaukset, jotka eivät kohdistuneet sosiaalialan työntekijöihin, olivat työntekijälle, esimerkiksi itsemurha uhkaukset olivat vaikeita ja työntekijän hyvinvoin-

tiin vaikuttavia asioita. Sosiaalialan työntekijöille itsemurha uhkaukset olivat raskaita asioita, sillä lastensuojelun asiakkaana olleet lapset saattoivat olla sijoituksessa ja sosiaalialan työntekijät yritti miettiä perheen lasten parasta, mutta toisaalta joutui työntekijä miettimään ja kuuntelemaan lapsen vanhemman itsemurha uhkauksia. (Nurminen 1999, 59 - 74)

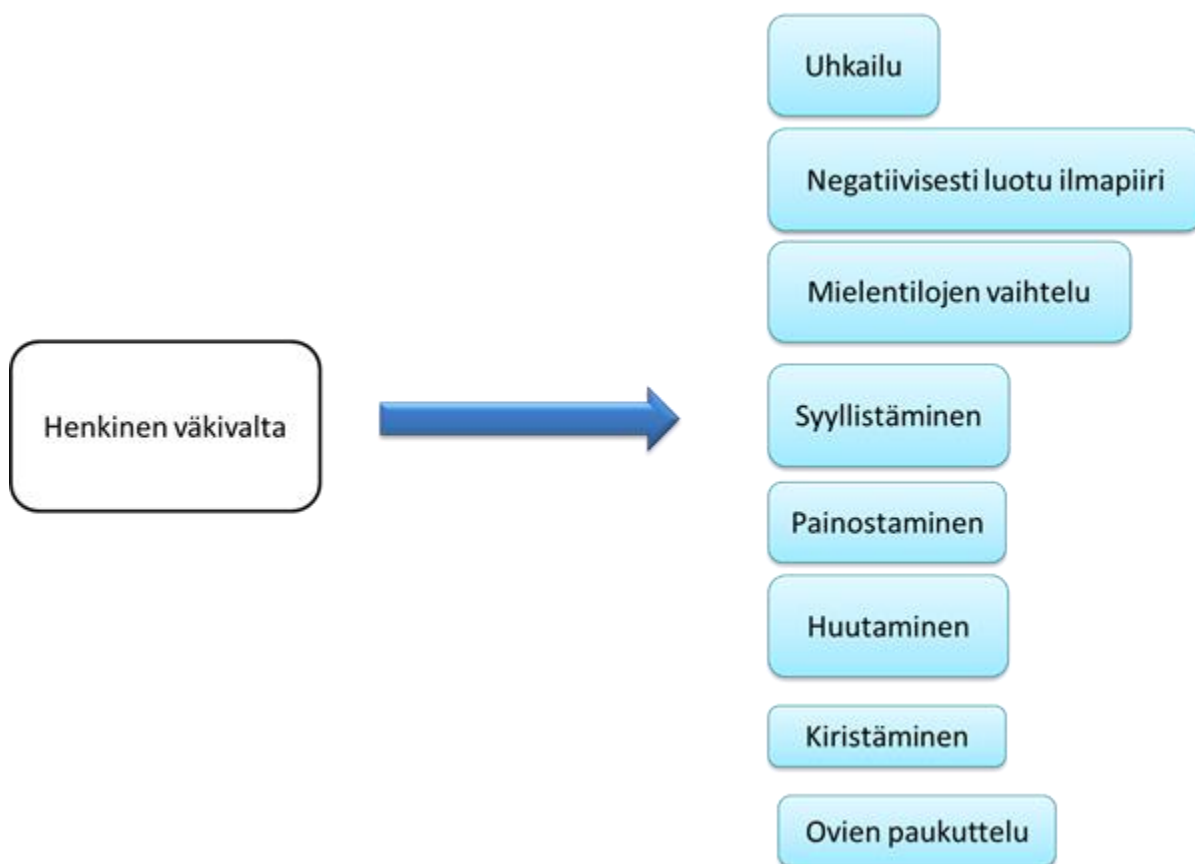
Työntekijän hyvinvointiin ja miten hän koki väkivallan ja väkivallan uhan vaikutti myös suuresti työntekijän oma asenne työhön ja hänen oma elämäntilanteensa. Jos työntekijän elämäntilanne vaikutti hänen mielialaansa madaltavasti, myös tilanteet lastenkodissa saattoivat tuntua haastavimmilta, vaikka todellisuudessa nuoren käyttäytyminen ei ollutkaan kovin haasteellista. (Silanto ym. 2008, 65)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten lastensuojelun asiakkaiden uhkaava käyttäytyminen vaikutti työntekijöiden työhyvinvointiin. Asetelluilla tutkimuskysymyksillä pyrittiin selvittämään miten työhyvinvointiin vaikutti uhkaava käyttäytyminen sekä miten uhkaava käyttäytyminen ilmeni. Asetellut tutkimuskysymyksille saatiin tutkimustulokset systemaattista kirjallisuuskatsausta apuna käyttäen. Tuloksissa käytettiin yhteensä 6 tutkimusta.

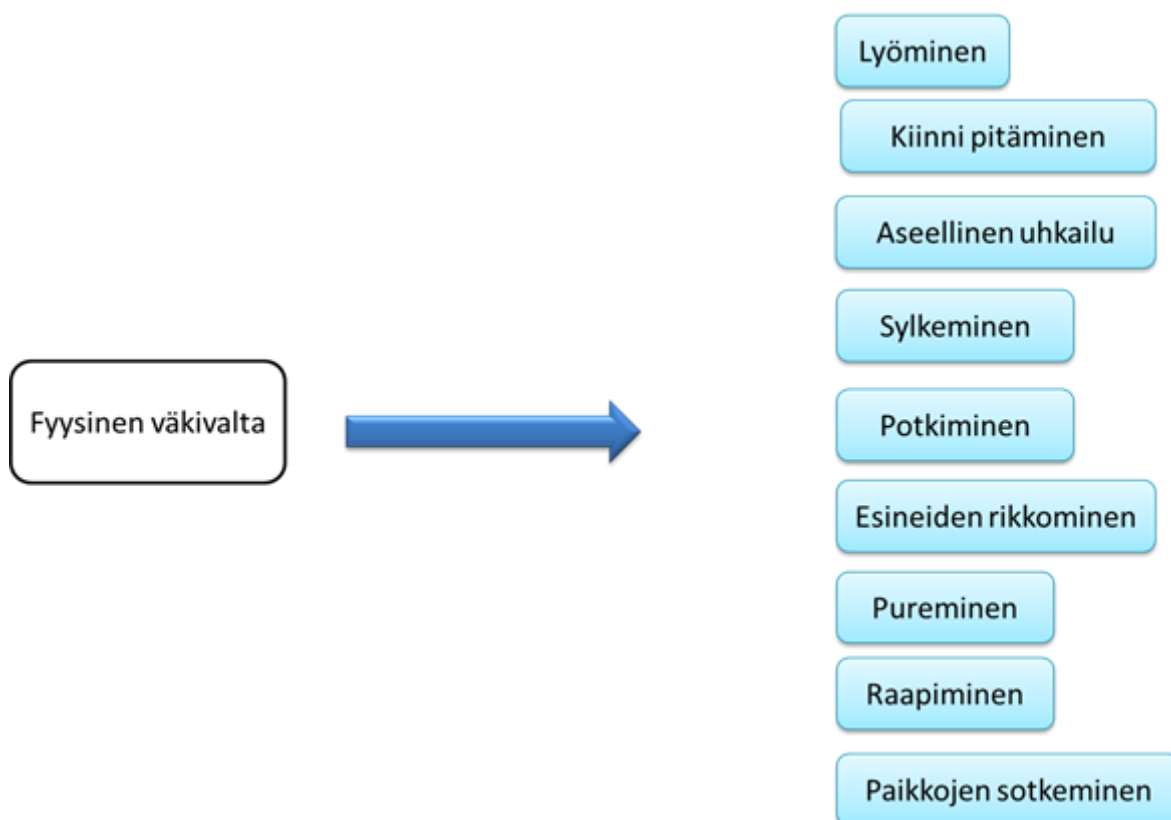
4.3 Tulosten yhteenveto

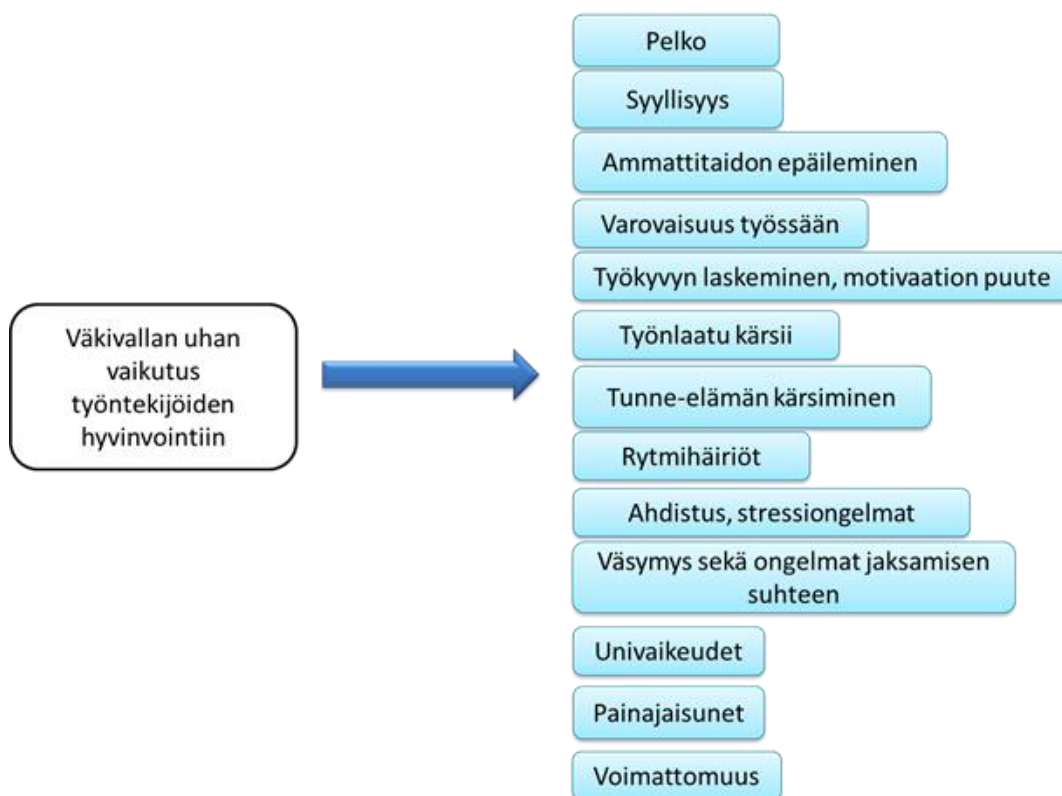
Kuva 1: Uhkaavan käyttäytymisen ilmeneminen lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.

Kuva 2: Henkisen väkivallan ilmeneminen lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.

Kuva 3: Fyysisen väkivallan ilmeneminen lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.

Kuva 4: Väkivallan uhan seuraukset hyvinvoinnin kannalta lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.

5 Pohdinta

5.1 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuus oli tutkimuksen tärkeimpiä kysymyksiä, johon tässä työssä tutkimusta tehdessä panostettiin. (Paunonen, Vehviläinen- Julkunen 1998, 206). Laadullisen tutkimuksen luotettavuus kriteereitä olivat uskottavuus, refleksiivisyys, siirrettävyys ja vahvistettavuus. Tutkimuksen vahvistettavuus edellytti sitä, että tutkimusprosessi oli kirjattu niin, että kaikkien lukijoiden oli mahdollista seurata kuinka tutkimus eteni. Myös tarkat lähdemerkinnät lisäsivät luotettavuutta. Saimme aluksi apua Laurea ammattikorkeakoulun informaatioilta hakuprosessin tekemisessä, joka lisäsi luotettavuutta kattavan aineiston löytämiseksi. (Kylmä & Juvakka 2012, 128 - 129)

Kaikki eri vaiheet kirjattiin tarkasti ylös, koska se helpotti asioihin palaamista ja kirjoitustyötä. Kirjaaminen myös lisäsi tutkimuksen luotettavaa raportointia (Johansson, Axelin, Stolt & Ääri 2007,98) Tehtäessä tutkimusta arvioimme opinnäytetyötämme jatkuvasti sen eri vaiheissa. Kriittinen arviointi kirjallisuuskatsausta tehdessä lisäsi työn luotettavuutta (Johansson 2007,53).

Luotettavuutta lisäsi myös tutkimuksen uskottavuus, joka tarkoitti sitä, että tulokset kuvattiin niin selkeästi, että tutkimuksesta näki miten analyysi oli tehty ja mitkä olivat tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset. Tämän vuoksi selitettiin mahdollisimman tarkasti tutkimuksen eri vaiheet ja tehtiin niistä taulukoita. Kaikki työvaiheet olivat esillä tutkimuksessa. Tämä helpotti lukijaa ymmärtämään tutkimuksen kulun. Se, kuinka hyvin luokitukset ja kategoriat kattoivat aineiston, vaikutti uskottavuuteen ja näin ollen tutkimuksen luotattavuuteen. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2013, 198)

Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi myös siirrettävyys, joka tarkoitti sitä, kuinka hyvin tutkimuksen tulokset olivat siirrettävissä muihin samanlaisiin tilanteisiin. Refleksiivisyys taas tarkoitti, että tutkija ymmärsi ja arvioi oman lähtökohdan vaikutuksen tutkimukseen ja toi ne julki tutkimuksessa. (Kylmä ym. 2012, 129)

Aineisto kerättiin systemaattisella kirjallisuuskatsauksella ja tutkimuksen tarkasteluun otettiin ainoastaan pro gradu-tutkielmia ja väitöskirjoja. Tutkimuksia valikoitui lopulliseen aineistoon 6, joka oli vähäinen määrä ja se myös heikensi tutkimuksen luotettavuutta olennaisesti. Mietittiin olisiko vuosien mukaan pitänyt rajata aineistoa, ja arvioitiin myös vaikuttaako se luotettavuuteen, että vanhin tutkimus oli vuodelta 1996. Päädyttiin kuitenkin käyttämään kaikki tutkimuskysymykseen vastaavat aineistot.

Tutkimukset olivat suomalaisia yhtä lukuun ottamatta, joka auttoi siinä, ettei vieraankielen takia tullut väärinymmärryksiä ja tulosten vääristymistä. Toisaalta taas tutkimuksen tulokset pätevät vain Suomessa, eikä tutkimuksen perusteella voitu tehdä kansainvälisesti päteviä johtopäätöksiä.

Tässä työssä toimittiin rehellisesti ja luotettavasti. Aluksi tiedettiin vähän työn aiheesta, sillä se koski enemmän sosiaalipuolelle kuin sairaanhoitopuolelle. Tästä seurasi se, että pystyttiin tarkastelemaan aihetta puolueettomasti ja ilman ennako-odotuksia. Miettiessä tutkimuksen luotettavuutta olisi myös hyvä pohtia puolueettomuutta (Tuomi & Sarajärvi 2009 134 - 135). Systemaattisen kirjallisuushaun luotettavuutta vähensi, että kaikkia löydettyjä aineistoja ei saatu lainattavaksi, eikä näin ollen saatu kaikkia tutkimuksia käyttöömmek. Hakuprosessi suoritettiin niin, että kumpikin tämän tutkimuksen työntekijöistä haki yksin tutkimuksia. Jos olisi tehnyt haun yhdessä, olisi voinut huomata useampia mahdollisia tutkimuksia otsikkojen perusteella. Kuitenkin hakuja suoritettiin paljon ja käytettiin erilaisia hakusanoja runsaasti, että samat tutkimukset alkoivat toistua useampaan kertaan. Tästä herääkin kysymys olisiko luotettavuus parantunut, vaikka olisimme suorittaneet haut yhdessä.

Tutkimuksen luotettavuutta parantaa siis myös se, että tutkimusta oli tekemässä kaksi henkilöä. Tätä suosittelevat myös Polit ja Beck, sillä se vähensi tutkimuksen subjektiivisuutta. (Johansson 2007, 98) Jos tutkimusta tekisi yksin, olisi suurempi vaara kokonaisvaltaiseen harhailuun tai virhepäätelmiin. Kun tekijöitä oli kaksi, tämä vaara oli huomattavasti pienempi. Myös mahdolliset puutteet huomattiin todennäköisemmin. (Kankkunen ym. 2013, 159)

5.2 Tutkimuksen eettisyys

Kaiken tieteellisen toiminnan ydin oli eettisyys. Eettisiä vaatimuksia tutkimukselle oli mm. tutkijan aito kiinnostus tutkimuksen tekemiseen, rehellisyys, tunnollisuus, ihmisarvon kunnioitus. (Kankkunen & Vehviläinen. 2013, 211- 212) Nämä sisältyvät myös hyvään tieteelliseen käytäntöön, jota eettisesti hyvä tutkimus vaati (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 23). Tätä tutkimusta tehdessä toimittiin näiden ohjeiden mukaan. Kuvattiin huolellisesti ja rehellisesti kaikki tutkimuksen eri vaiheet ja merkittiin lähdemerkinnät tarkasti, kuten jo luotettavuutta pohdittaessa todettiin. Eettisyys siis kietoutui muodollisesti tutkimuksen luotettavuuskriteereihin (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 127). Aihe ei tuottanut kirjallisuuskatsausta tehdessä eettisiä ongelmia suhteessa yksityisyyden suojaan arkaluontoisuudestaan huolimatta, sillä tutkimukseen valikoituneissa pro gradu-tutkielmissa ja väitöskirjoissa oli huolehdittu hyvin tutkittavien yksityisyydensuojasta. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2013, 221)

Kirjallisuuskatsauksessa oltiin tekemisessä jo tehtyjen tutkimusten kanssa, jolloin eettiset vaatimukset kohdistuivat hyvän tieteellisen käytännön toteuttamiseen, eikä niinkään ihmisiin

kohdistuviin eettisiin periaatteisiin toisin kuin haastattelu tutkimuksissa. Tämä tarkoitti esimerkiksi huolellista raportointia, eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, ja tutkimusmenetelmiä sekä muiden tutkijoiden työn arvostamista, joita noudatimme työssämme alusta loppuun saakka. Huolimattomuus tutkimuksen tekemisessä saattoi johtaa tutkimustulosten vääristymiseen ja tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys laskisi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132 - 133) Tiedon hankintaan ja tutkimuseettisten periaatteiden tunteminen ja niiden mukaan toimiminen oli jokaisen tämän työn tekijän omalla vastuulla. (Hirsjärvi ym. 2010, 23)

5.3 Johtopäätökset ja kehittämisideat

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla saatiin selvät vastaukset kuinka uhkaavat käyttäytymismuodot vaikuttivat työntekijöiden hyvinvointiin. Huomattiin, että opinnäytetyömme aiheesta ei löytynyt paljoa lähteitä ja kaikista saaduista teoksista jouduttiin vielä valikoimaan luotettavat meidän tarkoitukseen käyvät lähteet. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää ehkäisemään työntekijöiden hyvinvoinnin laskua ennakoimalla uhkaavien käytösten aiheuttamia tilanteita sekä auttamaan uusia työntekijöitä tunnistamaan uhkaavaa käytöstä.

Opinnäytetyön tulokset esitetään Auroran vastaanottokodin työntekijöille ja valmis opinnäytetyö annetaan kirjallisena tulostettuna heidän vapaaseen käyttöönsä. Kun tulokset siitä miten uhkaava käyttäytyminen näkyy ja miten se vaikuttaa työhyvinvointiin, tuodaan esille, auttaa se hahmottamaan ja ymmärtämään ilmiöitä. Toivottavasti se auttaa myös pohtimaan ja keskustelemaan koko työyhteisössä avoimesti asiasta ja miettimään miten uhkaavaa käyttäytymistä voisi ennaltaehkäistä ja näin ollen parantaa työhyvinvointia.

Olisi hienoa jos tämän työn aihetta tutkittaisiin vielä lisää ja laajemmin koko Suomessa, koska aineiston keruu vaiheessa huomattiin, ettei aiheeseen sopivia lähteitä löytynyt paljoa. Tämän työn aiheesta voisi tehdä kattavampia sekä laajempia tutkimuksia, joissa tutkittaisiin esimerkiksi koko pääkaupunkiseudun lastensuojelun yksiköitä ja heidän työntekijöiden hyvinvointia. Nyt saatiin tämän työn lähteistä tietoa koko Suomen laajuisesti, mutta tarkempaa tietoa saataisiin jos tutkittava alue olisi rajattu pienemmäksi, tämä olisi kiinnostava jatkotutkimus idea.

Jatkotutkimus ideoiden tuloksilla voitaisiin jakaa tietoa lastensuojelun työntekijöille, jotta he ymmärtäisivät mitä kaikkea väkivalta ja sen uhkatilanteet aiheuttavat työhyvinvoinnille. Jatkotutkimusideana voisi myös tutkia mistä lastensuojelun asiakkaiden vihanpurkaukset, aggressiivinen ja uhkaava käytös johtuvat, sillä näistä aiheista ei ollut tehty juurikaan tutkimuksia.

Suomessa lastensuojelun parissa työskentelevät työntekijät kokivat paljon erilaisia uhkaavia tilanteita työssään ja näiden tilanteiden hallitsemisten kehittämiseksi olisi hyvä järjestää kou-

lutuksia sekä erilaisia tapahtumia, joissa harjoitettaisiin uhkaavien tilanteiden kulkua ja niihin reagointia. Työntekijöiden hyvinvoinnista tulisi pitää huoli koulutusten ja erilaisten tapahtumien kautta, jotta työntekijöiden hyvinvointi pysyisi uhkaavista tilanteista huolimatta hyvänä ja työntekijät kokisivat työn mielekkääksi.

Lähteet

Bardy, M. 2009. Lastensuojelunytymessä. Helsinki: yliopistopaino

von Gruenewaldt, V. 2004. Henkisen hyvinvoinnin edistäminen turvallisuusaloilla. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy

Hakanen, J. 2011. Työn imu. Tampere: Tammerprint Oy

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Huoponen, P. 1996. Sosiaalityö ja väkivalta. Turun yliopisto: Pro gradu-tutkielma.

Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R. 2007. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turku: Turun yliopisto

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro. 3. uudistettu painos.

Kemppinen, P. 2000. Lasten ja nuorten tunne-elämän häiriöt. Tallinna: Kustannusvalmennus P&K

Kesti, M. 2006. Työväkivalta sosiaalialalla. Haastattelututkimus ensi- ja turvakotien liiton työntekijöiden väkivaltakokemuksista. Lapin yliopisto: Pro gradu-tutkielma

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima.

Tamminen, S. 2012. Työntekijöiden kokemuksia lasten ja nuorten aggressiivisuudesta pienryhmäkodissa. Helsingin yliopisto: Pro gradu-tutkielma

Toivanen, T. 2014. Hyvin tehty, avaimia työhyvinvointiin. Keuruu: Otavan kirjapaino

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Nurmi, P. 2013. Lapsen ja nuoren viha. Jyväskylä: PS-kustannus

Nurminen, T. 1999. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöihin kohdistuva väkivalta ja väkivallan uhka. Helsingin yliopisto: Pro gradu-tutkielma.

Puonti, A., Saarnio, T & Hujala, A. 2004. Lastensuojelu tänään. Jyväskylä: Tammi

Saarin, Toni. 2010. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työssään kokema väkivalta ja väkivallan uhka. Helsingin yliopisto: Pro gradu-tutkielma.

Silanto, S.& Vikman, S. 2008. Nuorten käyttäytymisen ongelmat arjessa henkilökunnan näkökulmasta. Turun yliopisto: Pro gradu-tutkielma.

Opinnäytetyössä käytetyt kuvat

Kuva 1: Uhkaavan käyttäytymisen ilmeneminen lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.	22
Kuva 2: Henkisen väkivallan ilmeneminen lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.	23
Kuva 3: Fyysisen väkivallan ilmeneminen lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.	24
Kuva 4: Väkivallan uhan seuraukset hyvinvoinnin kannalta lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta.	25

Liitteet

Liite 1	Hakuprosessi
Liite 2	Valitut tutkimusaineistot

Liite 1 Hakuprosessi

HAKUSANAT	RAJAUS	MELINDA	OTSIKKO	TIIVISTELMÄ	KOKO TEKSTI	VALITTU YHTEENSÄ
Työhyvinvoin? last?	Opinnäytteet	10	10	1	0	0
hyvinvoin? sos?	Opinnäytteet	53	53	1	0	0
lastensuojelu AND Asiasana riskit	Opinnäytteet	4	4	1	1	1
laps? agg? lastensuoj?	Opinnäytteet	2	2	1	1	1
työn kuormitta- vuus lastensuoj?	Opinnäytteet	1	1	1	0	0
uhka? kyttäytyminen	Opinnäytteet	1	1	0	0	0
laps? sosiaalit? väkiv?	Opinnäytteet	19	19	0	0	0
sosiaalit? väkiva? työntekij?	Opinnäytteet	4	4	2	2	1
työpaikkaväkiva? hyvinv?	Opinnäytteet	1	1	0	0	0
työhyvin? laps? vastaant?	Opinnäytteet	0	0	0	0	0
lastensuoj? työ- hyvinv? sos?	Opinnäytteet	6	6	4	2	0

jaksam? sosiaalil? lastensuoj?	Opinnäytteet	7	7	3	3	0
riskit? sosiaalityö? uhka?	Opinnäytteet	1	1	1	1	1
lastensuojelu työhyvinvointi	Opinnäytteet	6	6	4	4	0
uhat, lastensuojelu	Opinnäytteet	2	2	2	2	0
väkivalta, lastensuojelu	Opinnäytteet	19	19	4	3	2
riskit, väkivalta, lastensuo	Opinnäytteet	1	1	1	1	0
aggressiivisuus, lastensuoj	Opinnäytteet	1	0	0	0	0
turvat? lastensuoj?	Opinnäytteet	9	9	2	1	0
väkival? uhat lastens?	Opinnäytteet	1	1	1	1	1
sosiaalityö uhat	Opinnäytteet	2	2	1	1	0
uhka? lastensuoj?	Opinnäytteet	0	0	0	0	0
lastens? käyttäytymis?	Opinnäytteet	19	19	3	3	2
käyttäytymish? sosiaalityö?	Opinnäytteet	7	7	2	2	1
vaara? lastensuoj?	Opinnäytteet	2	1	1	1	1
jaksaminen, lastensuojelu	Opinnäytteet	6	6	3	3	0

HAKUSANAT	RAJAUS	TAMPUB	OTSIKKO	TIIVISTELMÄ	KOKO TEKSTI	VALITTU YHTEENSÄ
lastensuoj? väki- val? työhyvinv?	Väitöskirjat	17	17	0	0	0
lastensuojelu	Väitöskirjat	20	20	0	0	0

Liite 2 Valitut tutkimusaineistot

Tutkimuksen tekijät Aihe Tutkimuspaikka Vuosi	Tutkimuksen tavoite	Aineisto Keruu Analyysi	Tulokset
Hupponen, P. Sosiaalityö ja väkivalta Turun yliopisto 1996 Pro gradu- tutkielma	Tarkoituksena oli selvittää asiakastyötä tekevien sosiaalityöntekijöiden kokemuksia henkisestä ja fyysisestä väkivallasta asiakkaiden taholta. Selvitettiin kokevatko lastensuojelun sosiaalityöntekijät väkivaltaa ja sen uhkaa työssään. Tarkastellaan myös väkivallan vaikutuksia työhön.	Puolistrukturoitu haastattelu Haastattelulomakkeet Kvalitatiivinen	Kaikki sosiaalityöntekijät kokivat henkistä väkivaltaa. Fyysinen väkivalta oli yleistä. Mitä enemmän sosiaalityöntekijällä oli henkisen väkivallan kokemuksia sitä todennäköisempää oli fyysisen väkivallan kokemukset.
Kesti, M. Työväkivalta sosiaalialalla. Haastattelututkimus ensi- ja turvakotien liiton työntekijöiden väkivaltakokemuksista Lapin yliopisto 2006 Pro gradu- tutkielma	Tarkastella ensi- ja turvakotien liitto ry:n työntekijöiden kokemuksia työväkivallasta.	Kyselulomake Sisällänalyysi	Kaikki työntekijät olivat joutuneet työväkivallan uhriksi. Väkivaltainen käytös oli yleisemmin nimittelyä ja sanallista uhkailua. Osa työntekijöistä oli kohdannut työssään myös fyysistä väkivaltaa.
Nurminen, T. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöihin kohdistuva väkivalta ja	Tarkoituksena oli käsitellä lastensuojelun asiakkaiden sosiaalityöntekijöihin kohdistamaa väkivaltaa ja	Teemahaastattelu	Kaikilla sosiaalityöntekijöillä oli eri asteisia kokemuksia asiakkaiden taholta tulevasta väkivallasta

<p>väkivallan uhka</p> <p>Helsingin yliopisto</p> <p>1999</p> <p>Pro gradu-tutkielma</p>	<p>väkivallan uhkaa</p>	<p>Kvalitatiivinen</p>	<p>ta ja uhkailusta.</p>
<p>Saarinen, T.</p> <p>Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työnsäkökema väkivalta ja väkivallan uhka</p> <p>Helsingin yliopisto</p> <p>2010</p> <p>Pro gradu - tutkielma</p>	<p>Tarkoitus oli tutkia millaisia väkivallan ja väkivallan uhan tilanteita lastensuojelun sosiaalityöntekijät ovat työssään kokeneet, miten he ovat tapahtuneesta selvinneet ja mikä on heidän selviytymistään tukenut.</p>	<p>Teemahaastattelu</p> <p>Kvalitatiivinen</p>	<p>Kaikki sosiaalityöntekijät olivat kokeneet sanallista uhkailua. Työkokemuksen karttuessa sosiaalityöntekijät kokivat muuttuneensa entistä varovaisemmiksi työnsäkök.</p>
<p>Silanto, S. & Vikman, S.</p> <p>Lastensuojelulaitosten arjesta</p> <p>Turun yliopisto</p> <p>2008</p> <p>Pro gradu - tutkielma</p>	<p>Tarkoitus oli selvittää miten nuorten käyttäytymisen ongelmat näkyvät lastensuojelulaitosten arjessa ja miten henkilökunta kokee nuorten oireilun.</p>	<p>Kyselylomake</p> <p>Haastattelu</p> <p>Kvantitatiivinen</p> <p>Kvalitatiivinen</p>	<p>Lastensuojelun nuorilla asiakkaila esiintyy paljon sekä sisäänpäin että ulospäin suuntautuneita käyttäytymisen ongelmia. Nuorten käyttäytymisen ongelmat tekevät työstä hyvin raskasta ja haasteellista.</p>
<p>Tamminen, S.</p> <p>Työntekijöiden kokemuksia lasten ja nuorten aggressiivisuudesta pienryhmäkodissa</p>	<p>Tarkoitus oli saada kokoon kuvaus aggressiivisuuden käyttäytymisen esiintymisestä lastenkodissa sekä sen laadusta ja määräst</p>	<p>Teemahaastattelu</p> <p>Aineistolähtöinen sisällönanalyysi</p>	<p>Aggressiivisuuteen vaikuttavat monet eri tekijät lapsen tai nuoren elämässä. Tulokset vahvistavat sosiaalisen ympäristön vaikutuksen yk-</p>

Helsingin yliopisto			silön minuuden muodostumiseen ja aggressiivisuuden ilmenemiseen.
2012		Kvalitatiivinen	
Pro gradu-tutkielma			